

nen, zich te
n menschen
it is: recht-
belijdenis in,
liën, de-
hoonze
an men-
aars en
lve, eerder
lende Woord
evolutionaire
ok maar één
ven gehoor-

het Ooster-
nu de vrucht
schikken om
nocratische
ee den kerke-
len door het

er toch? Er
door de mees-
ast en bondig
er. Maar als
kking bedoel-
ode verkeerd
heeft hij
ag is: wan-
welk ge-
geding, door
We willen de
naar hetgeen
bezien.

den stellingen
tste woord.
Voord? Steilig
synode", noch
zijn uitlegging
citeerde boek-
thans onder
le Schrift de
n. Blijkens de
e herders der
rders der ge-
van het huis
len koers van
woordelijk zijn
ingeprent, hun
onderwerpen.
uidigd zijn —
en verplicht
zag te onder-

ken" van het
denk aan Ds
geloof, broe-
ruiken in een-
ristus" kerk
weten) zonder
, dat wij dan
eren verstaan
. Men zal dan
dzakelijk moe-
besturen in-
quingen en afzet-
ordt geroepen,
ermakers zijn.
ezag van
rd gebon-
van dat gezag
men de losma-
van het ambt
HET GEZAG
TUS IN ZIJN
TGEROEPEEN
ORDEN VER-

sambt is er in
en Heere Jezus
, dan de Heere
n knechten op-
g het hun ver-
pieners is Hij
erken wat te
n, een lichaam,
zaamheid schul-
é én regeert
. Hij oefent die
it door het op-
Heiligen heeft
door Hij de re-
pert, is er niet:
n instellen. De
estuurt niet. En
er niet. En de
stuur niet. Wat

en „De Ratifi-
gaderingen”.
Achtste Samen-

de Heere niet in de kerk geschapen heeft, dat is er
niet in, en de kerken moeten zich slechts openbaren,
zoals de Heere hen gemaakt heeft. Wat zij niet
hebben, kunnen zij niet openbaren. Zij kun-
nen dat wel aan het lichaam binden, maar dat is
dan toch niet van het lichaam; dat is niet van de
kerk, maar door het vleesch, door de eigenwijsheid,
door den natuurlijke mensch, door de wereld aan
haar vastgebonden, gelijk Sauls harnas om Davids
leden gespekt was. En al schijnt zoo iets nu o zoo
nuttig en o zoo noodig, — de kerk kan nu eenmaal
niets goeds doen met datgene, wat zij niet van den
Heere ontvangen heeft, het vleesch is ook hier tot
niets nut. Haar slinger en hare steenen, daar moet
zij het mee doen, en daarmee alleen kan zij het doen,
omdat de Heere die wapenen verkozen en haar ge-
geven heeft.”⁴⁾

Gehoorzaamheid verschuldigd aan menschen,
ook als ze tegen het Woord ingaan? En al is dat maar
„vooralsnog”? Geen kwestie van, zegt Ds Sikkil.

Dat de gebonden kerken dergelijke profetische
woorden verwerpen, kan ons, na al hetgeen geschied is,
niet verwonderen. Doch moeten wij nu ook als vrijge-
maakte kerken daarin de gebodene volgen?

Maar, vraagt men, als nu de kerken zelf zulk een
bevoegdheid aan de synoden hebben opgedragen?

Daarover D.V. volgende week.

P. D.

⁴⁾ Idem, Twee-en-twintigste Samenkomst, bl. 4.

Voor onze jongens in Indië.

Van onze vrienden uit Indië hoorden wij de klacht
dat zij geen preeken meer ontvangen.

De oorzaak ligt in het feit, dat door de Synode te
Amersfoort geen Deputaten meer zijn benoemd voor
de geestelijke verzorging der militairen.

Door deze Deputaten werden preeken en een Ker-
kelijk blad naar Indië gezonden.

De geheele geestelijke verzorging behoort thans
tot de taak der plaatselijke Kerken.

Hiermee mag geen week, geen dag worden gewacht.

Dan zouden de jongens in Indië er de dupe van wor-
den.

Wij vertrouwen dat geen enkele Kerk zal achter-
blijven om onverwijld te zorgen dat preek en kerke-
lijk blad wordt gezonden.

Ouders, die zonen in Indië hebben, wenden zich
wel even tot hun Kerkeraad.

Er is momenteel een vacuum, dat met spoed moet
weggewerkt.

N.

v. O.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

In den neergang (IV)

Toen er gesproken werd over het denkbeeld, dat ook
de openbare scholen vrije scholen zouden moeten
zijn, zooals ook in bepaalde kringen van het openbaar
onderwijs in den laatsten tijd wel bepleit wordt, en
deze scholen dus niet van Rijk of Gemeenten, maar van
verenigingen van gelijkgezinde ouders zouden uitgaan,
bleek alras — zegt Dr D. — dat

„in onze commissie voor dit denkbeeld zeker geen
algemeene instemming te vinden zou zijn. Naast ver-
dedigers van (deze) richting vindt men voorstanders
van het openbaar onderwijs, die de openbare school
niet beperkt willen zien tot een school, die in de
toekomst zou uitgaan van een Vereniging van Ouders,
die voor hun kinderen een humanistische school be-
geren, maar zij staan een openbare school voor, die
niet op een bepaalde grondslag staat en waaraan
alle ouders zowel Prot. Christelijke, Rooms-
Katholieke, als Humanistische, hun kinderen
kunnen toevertrouwen zonder te
behoeven te vrezen, dat deschool
in haar onderwijs tegen de in het
gezin gegeven opvoeding zou in-
gaan.”

We hebben enkele woorden gespatieerd. Hier blijkt
immers zonneklaar, dat er commissieleden waren, die
ten eenen male niets verstonden van den zin van bij-
zonder onderwijs. Tegen dezen moet de strijd even
scherp gevoerd worden, als een eeuw geleden. Wat deed
nu Dr D.? Hij zelf vervolgt:

„Een uitvoerige discussie is over dit moeilijke (!,
M.) onderwerp — „openbare” of „vrije” school —
niet in extenso gevoerd, omdat onze commissie — en
m.i. terecht (!, M.) — zich op het standpunt heeft
gesteld in haar rapport een oplossing te moeten ge-
ven, die zich baseert op de tegenwoordige toestand.”

Blijkbaar heeft de commissie geen kans gezien in
dit geval tot een gemeenschappelijke formuleering te
komen. Maar gelukkig toonde Dr D. evenveel „begrip”
voor het standpunt van den tegenstander, als Prof.
Scholten, zijn medecommissielid te Utrecht liet blijken,
toen hij ter vergadering opmerkte, dat de voorstanders
van de openbare school heusch wel „voor hen goede”
argumenten hadden voor hun standpunt.

Zulk een „begrip” hebben voor de situatie is geheel

conform den eisch van dezen tijd. Het is zelfs volgens
een propaganda-biljet van de Vereenigde Naties — die
ook wel in onze christelijke scholen hangt — de leuze
van 1750 miljoen menschen tegenwoordig: Elkaar be-
grijpen — en in vrede leven. Van dat „begrip” heeft
Nederland dan inzake zijn optreden in Indië weer een
voorbeeld gezien!

Maar dank zij dit „begrip” wordt het stellen van de
eenig juiste norm gezien als te leiden tot een discussie
over een moeilijk onderwerp. En dat kan men dus
maar beter nalaten. Het is zoo moeilijk. En het leidt
tot niets.

Dit laatste is waar. Discussieeren brengt hier niets
verder.

En men mag het onderwerp ook gerust moeilijk
noemen, wanneer men zich gezamenlijk stelt op het
standpunt van de verwerping der Schrift. M.a.w. wij
willen gaarne erkennen de moeilijkheid van een der-
gelijke discussie in den kring van uitsluitend voorstan-
ders van openbaar onderwijs, vooral nu hier het besef
begint door te dringen, dat de Staat niet veel van het
onderwijs terecht brengt.

Maar een voorstander van het chr. onderwijs zal een
dergelijke discussie alleen moeilijk kunnen noemen,
wanneer hij het zijn plicht acht het redelijke van het
„vrije” onderwijs aan te toonen met argumenten, die
ook de tegenstander kan waardeeren, zoodat hij daarbij

DE CRISIS VAN HET GEZAG

in het bedrijfsleven (XI)

Wanneer wij, zooals b.v. kan blijken uit ons vorig
artikel, met onze vragen over den eigendom gaande
tot de Heilige Schrift, beginnen bij Genesis 1:28 en
daarin onze positie innemen, d.w.z. daar, waar de
mensch van God zijn schepper de opdracht ontving
om heerschappij te oefenen over datgene, wat God
geschapen had en wat Hij vervolgens als de Eigenaar
aan dien mensch ter verzorging en cultiveering had
toevertrouwd, dan is dit een principieele beslissing,
die van zoo groot belang is, dat zij 't heele debat over
den eigendom feitelijk beheerscht. Dit geldt voor ons niet
alleen ten opzichte van hen, voor wie de Heilige Schrift
in dezen niet normatief is, doch ook ten aanzien van
hen, die hun gedachten wel gehoorzaam willen onder-
werpen aan Gods Openbaring in Zijn Woord en die
toch hun positie in zake den eigendom anders mee-
nen te moeten innemen.

Met dit teruggaan tot op de Schepping volgen wij
onzen Heiland, Die ons erin voorging om in zaken be-
treffende de aardse verhoudingen onder ons men-
schen in deze zondige wereld, b.v. inzake de huwe-
lijksverhoudingen, gelijk b.v. blijken kan uit Matth.
19:4 en 8, onze aandacht te richten op den toestand
in den beginne.

Doch ook al aanvaarden wij dit uitgangspunt als
het eenig juiste, dan betekent dit nog niet dat dit
beginsel door ons steeds even consequent wordt na-
geleefd en dat wij ons de zaak gelijkelyk indenken.
Ook inzake het vraagstuk van den Eigendom treffen
wij verschil van inzicht aan op dit punt onder Ge-
reformeerde theologen.

Dr W. A. van Es nam in zijn proefschrift, getiteld
„De Eigendom in den Pentateuch” (Kampen, J. H.
Kok, 1909) ten aanzien van het eerste ontstaan van
den eigendom b.v. het standpunt in „dat in de eerste
drie hoofdstukken van den Pentateuch in het geheel
niet van menschen eigendom wordt gesproken, en
we daarna reeds in het eerste Hoofdstuk na de ge-
schiedenis van den zondeval den eigendom van den
mensch optreden zien” (blz. 42). Deze schrijver ziet
dus het ontstaan van den eigendom als mede één der
gevolgen van den zondeval. In een in 1910 van zijn
hand verschenen beknopte samenvatting van dit proef-
schrift in de reeks „Christendom en Maatschappij”
onder den titel: „De grondslagen van den eigendom
bij het licht van de eerste vijf boeken der Heilige
Schrift” (Utrecht, G. J. A. Ruys, 1910) herhaalt hij
zijn stelling „dat we in het ontstaan van den eigen-
dom onder de menschen een gevolg van den zonde-
val hebben te zien” (blz. 10, toegelicht in de blz. 6
t/m 12).

Zou dit standpunt juist zijn, dan zouden wij dus
onmogelijk met onze vragen over den eigendom terug
kunnen gaan tot op de Schepping en tot den staat der
rechtheid, want de eigendom zou toen onder menschen
niet bestaan hebben, en derhalve zou dus al ons bezin-
nen en ons beginnen bij Genesis 1:28 feitelijk dan
nutteloos zijn.

Prof. Dr W. Geesink daarentegen neemt zijn uit-
gangspunt wel terdege in de Schepping, wanneer hij
bij de bespreking van het 8e gebod in zijn „Gerefor-
meerde Ethiek” handelt over: „De Eigendom in de
Heilige Schrift”. Wij citeren van hem uit blz. 414
van genoemd werk: „Voor het begrip eigendom als
zoodanig heeft de Heilige Schrift geen woord. De
absolute eigendom behoort bij de absolute soeverei-
niteit en komt alleen toe aan God den Schepper (Ps.
24:1). God, de absolute Eigenaar, gaf het goed ten
gebruike aan een mensch, in bezit (vgl. Gen. 1:26,

uitgaat van het feit, dat de ander zich niet onderwerpt
aan het Woord der Schrift.

Zou men het anders een zware taak willen achten
duidelijk te maken, dat een school, als boven werd om-
schreven, altijd moet ingaan tegen de opvoeding in het
Christelijk gezin? In die school wordt immers wel-
bewust het koningschap van Christus geloochend, ter-
wijl in het gezin de Christus beleden wordt als Heer
over heel het leven?

Ondanks deze ook door Dr D. niet te overkoepelen
tegenstelling komt de referent tot de conclusie, dat „we
met recht vruchtbare arbeid van de hier voorgestelde
Onderwijs-Centrale mogen tegemoet zien.”

Zelfs meent Dr D. dat in het voorgestelde ontwerp
een nationaal belang wordt bevorderd (pag. 17):

„Wanneer alle belanghebbenden bij het onder-
wijs, in hun scholen weliswaar uitgaande van ver-
schillend beginsel, in dit lichaam echter samenwer-
ken op alle terreinen, waar dit mogelijk is, om de
bloei van dit onderwijs te bevorderen, dan zal dit
niet alleen aan onze scholen en haar leerlingen ten
goede komen (!, M.), maar ook bevorderlijk zijn voor
ons nationale leven.”

Groen van Prinsterer zag het toch anders, toen hij
verklaarde, dat onze natie werd geboren in de kerk.
Kampen.

H. M. MULDER.

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

Ps. 8:7). Tegenover een Gereformeerde moralist als
Rivet, die communiaal en privaats bezit beide mogelijk
achtte in den staat der rechtheid, merkt prof. Gee-
sink op: „Het begrip van persoonlijk bezit behoort
tot de natuurlijke beseffen van den mensch en was
hem dus reeds eigen in den staat der rechtheid. Het
besef van ik en gij gaat gepaard met dat van mijn
en dijn. Ook in den staat der rechtheid was er een
besef, dat de vrucht van den arbeid aan den arbeider
toekomt. Vandaar ook het algemeen besef van mijn
en dijn bij de volkeren. Het is een deel van de lex
naturalis. Het privaats bezit ligt reeds principieel
in den staat der rechtheid” (blz. 415).

Staande tegenover deze controverse onder Gerefor-
meerde theologen kunnen wij ons niet vinden in het
standpunt van prof. dr P. A. Diepenhorst, die in zijn
werk: „De Eigendom” (J. H. Kok, Kampen, 1933)
van oordeel is, dat „geschillenpunten over den aard van
den staat der rechtheid als deze toch eenigszins
geunsteld sophistisch karakter dragen” (blz. 394).
Prof. Diepenhorst maakte deze opmerking juist in
verband met de in het voorgaande door ons aange-
duide controverse tusschen prof. Geesink en dr Van
Es op dit punt. Volgens onze overtuiging, die nog na-
der zal worden toegelicht, ontbreekt het ons niet aan
Openbaring Gods in Zijn Woord wat de principieele
zaken betreft ook over dien staat der rechtheid. Zoo-
als wij reeds met een enkel woord opmerkten, achten
wij deze controverse van zeer groot belang juist met
name voor de beschouwing over en de praktische uit-
werking van het vraagstuk van den eigendom, zij kan
ons reeds daarom onmogelijk onverschillig laten en
moet onze aandacht hebben.

Wanneer dr Van Es aan zijn proefschrift bezig is,
betoogt hij, dat de bevoegdheid van den eigenaar in
den Pentateuch ten aanzien van zijn goed in het al-
gemeen kan worden omschreven als een recht tot
heerschappij (blz. 111). Van deze heerschappij,
die dus een bevoegdheid van den eigendom is, vol-
gens hem, geldt dan volgens hem: „Uit deze heers-
chappij vloeien dan weder tal van andere bevoegd-
heden voort, waarvan enkele in den Pentateuch wor-
den aangeduid als behorende tot het wezen van den
eigendom” (blz. 112). In zijn brochure van 1910, meer
genoemd, komt hij tot de uitspraak: „Bezien we dan
eerst het wezen van den eigendom, dan blijkt, dat
het wezen van den eigendom naar de eerste vijf boe-
ken der Heilige Schrift in een recht tot heers-
chappij moet worden gezocht” (blz. 4).

Wat hij dus in 1909 noemde een bevoegdheid
van den eigendom, waaruit andere bevoegdheden
voortvloeiden, die behoorden tot het wezen van den
eigendom, bepaalt hij hier rechtstreeks als te zijn het
wezen van den eigendom.

Nu is het voorts merkwaardig, dat dr Van Es
het volgende erkent: „Eveneens wijst de taak, welke
God den mensch bij de Schepping heeft opgedragen,
in Gen. 1:26—28 op zulk een heerschappij” (blz. 111,
proefschrift). Wij achten dit wel wat zwak uitge-
drukt, want blijkens Gen. 1:28 werd deze opdracht
zeer duidelijk aan den mensch gegeven. Doch overi-
gens moet het o.i. verwondering wekken, dat juist,
waar ook dr Van Es met de Heilige Schrift niet weten
wil van een absoluten eigendom bij den mensch en van
oordeel is dat „de mensch nooit meer, dan als een
bezitter van het goed zijns Gods kan worden
beschouwd” (blz. 18 brochure) en spreekt van recht
van den mensch om „in afhankelijkheid
van den volstrekten eigendom